

NATURTURISM
FÖRETAGEN

REMISSYTTRANDE

Remiss av betänkandet Ett förbättrat
resegarantisystem (SOU 2023:33)
Diarienummer Fi2023/02126

Luleå 17 oktober 2023

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande från Naturturismföretagarna avseende betänkandet "Ett förbättrat resegarantisystem"

Naturturismföretagen har tagit del av betänkandet "Ett förbättrat resegarantisystem" och vill lämna följande synpunkter.

Om naturturism som bransch

Svensk naturturism är en ung bransch med en fantastisk potential. Sverige ökar i popularitet som besöksmål för både inhemska och utländska besökare. Flera viktiga globala trender pekar på att utvecklingen kommer att fortsätta. Utmaningarna är många, men det är också möjligheterna. Redan idag är naturupplevelser den viktigaste reseanledningen både för besökare från andra länder och för svensk, inhemsk turism. Här finns förutsättningar att skapa såväl nya arbetstillfällen som att kompetensutveckla individer som redan arbetar i branschen. Kontinuerlig kompetensutveckling är avgörande för en bransch i snabb förändring.

Det är viktigt att här inledningsvis påpeka att definitionen av naturturism är alla resor som sker med naturupplevelse som drivkraft. En naturturismföretagare kan jobba med allt från naturnära boende och utbildning i naturen, guideade turer på land, snö, fjäll, vatten till fots, på skidor, på cykel, med hund osv. Matupplevelser utomhus, samisk turism, fisketurism, jaktturism osv. Branschen är synnerligen bred och spretig, vilket också skapar ett snårigt regelverk och många begränsande system.

Som land upplevs Sverige som tillgängligt, vackert och hållbart. Förväntningarna på vad svensk naturturism ska kunna medföra är stora räknat i exportintäkter, ett mer hållbart nyttjande av våra naturresurser och som en väg till en levande landsbygd med god tillgång till hållbara arbetstillfällen.

NATURTURISMFÖRETAGEN · Storgatan 9 · 972 38 LULEÅ info@naturturismforetagen.se •
www.naturturismforetagen.se

NATURTURISM FÖRETAGEN

Småskaligheten (1)

Svensk naturturism består dock i stor utsträckning av mycket små företag, ofta enskilda firmor eller aktiebolag med någon eller några säsonganställda. Det innebär att företagen relativt ofta är likställda med den individ som äger och driver företaget, eller ett företag med enstaka anställda. Uppskattningsvis finns det någonstans mellan 2000 och 5000 naturturismföretagare i Sverige. Småskaligheten är den främsta utmaningen, men i det finns också potentialen för tillväxt. I jämförelse med andra länder är potentialen närmast gigantisk. Kan Sverige samlat stötta och forma naturturismen som bransch bör den dryga 50% av företagen som uttalat vill växa kunna skapa en stor mängd arbetstillfällen och skatteintäkter på den svenska landsbygden inom en snar framtid.

Entreprenörskap och företagande (2)

I jämförelse med många mogna naturturismnationer befinner sig svensk naturturism "i sin linda". Paradoxalt nog är en viktig anledning till det vår djupt förankrade friluftstradition – naturen ska finnas till för alla, utan kostnad – men friluftsliv är inte naturturism. Framgångsrik naturturism bygger på förmågan att utveckla, förpacka, sälja och leverera hållbara upplevelseprodukter och tjänster till en målgrupp med en tydlig efterfrågan, där naturupplevelsen är den centrala drivkraften.

För att svensk naturturism ska utvecklas och nå sin potential behövs fler och bättre rustade entreprenörer, förståelse för marknad och målgrupp samt kunskap kring produktutveckling, marknadsföring, paketering och försäljning. Samtidigt måste infrastrukturen på landsbygden säkerställas så att det går att driva företag på svensk landsbygd, liksom naturturismens behov av naturvärden och naturområden inlemmas i diskussioner kring markutnyttjande, skogsbruk och förvaltning. Det är också helt avgörande att en naturföretagare bedriver sin verksamhet hållbart, både för destinationens och för företagets överlevnad. Här kommer också regelverket in, i allt från vikten av fortsatt (och utbyggd) rimlig moms till regelverk kring paketresor, frågor som idag är starkt begränsande för naturturismen som bransch.

Avsaknad av gemensamma strategier, struktur och system (3)

Professionaliseringen och utvecklingen av svensk naturturism går långsamt av flera anledningar, och på flera plan. Det finns strukturella utmaningar kring bland annat markanvändning, tillstånd, moms, försäkringsfrågor och juridik - frågor som branschorganisationerna arbetar kontinuerligt för att driva framåt, men ofta har svårt att nå fram med eller hitta förståelse för.

Branschen är beroende av samverkan med ett mycket komplext främjarsystem av kommuner, regioner och destinationer, i en struktur som ofta är svåröverskådlig och med agendor och lösningar som ligger långt ifrån företagen och deras behov.

NATURTURISM FÖRETAGEN

Sammantaget ligger Sverige decennier efter i stort alla andra länder vad gäller utveckling av naturturism, vilket dels påverkar turismbranschen generellt, dels gör att landsbygdsutvecklingen går långsamt och dels på sikt kan riskera allemansrätten, eftersom andelen gäster som lotsas ut i naturen av en seriös naturturismföretagare är mycket lägre än det möjliga antalet, vilket ger ett stort slitage och konflikter med markägare.

Om Naturturismföretagen

Branschorganisationen Naturturismföretagen organiserar företag inom svensk naturturism. Under de senaste åren har NTF arbetat för att bygga upp en relevant och faktabaserad kunskapsbas för svensk naturturism. NTF arbetar också med att utveckla och förankra en metod för systematiskt hållbarhetsarbete inom naturturism, och ansvarar för märkningen Natures Best – landets enda kvalitetsmärkning av hållbar naturturism. NTF är en renodlad branschorganisation och samverkar ofta med Naturvårdsverket, Tillväxtverket mfl. Föreningen är en relativt frekvent remissinstans för frågor som rör landskapsutnyttjande och naturturism.

Naturturismföretagen är en ideell förening som härstammar från Ekoturismföreningen. Sedan 2017 utvecklar föreningen sig som branschorganisation för att stödja och förenkla för företag inom naturturism. NTF är en liten medlemsägd organisation som systematiskt utvecklas för att möta företagets och branschens behov.

Naturturismföretagens synpunkter på betänkandet

Resor inom Sverige i turistiskt intresse växte fram under 1800-talet. Tågets utbyggnad möjliggjorde att de mer välbärgade kunde söka sig till den friska fjällluften. Under 1900-talet och framför allt i samband med att semester blev lagstadgad rättighet i Sverige, 1938, växte intresset för rekreation. Friluftsliv som vandring, cykling, paddling och skidåkning lockade allt fler utövare. Under 1960-talet när antalet semesterveckor dubblerades växte charterturismen fram. Flygresandet blev billigare och sol och bad lockade i det varmare delen av Europa. Precis som det skrivs om i betänkandet var det just de så kallade sällskapsresorna och sättet sällskapsresorna marknadsfördes/ genomfördes på under 60-talet som låg till grund för att en resegarantilag infördes i Sverige.

Naturturismföretagen tycker att det är viktigt att ha denna historik med sig när vi nu blickar framåt. Det är alltså inte de svenska företag som tar emot internationella turister eller för den delen de svenska företag som tar emot svenska turister som är grunden till behovet av en generell resegaranti! I många områden i Sverige idag är det fortfarande så att inhemsk turism kan motsvara upp mot 80% av omsättningen hos företagen.

NATURTURISM FÖRETAGEN

Från det att den första tillfälliga lagen instiftades 1967 fram till idag är det fortfarande en klar majoritet av researrangörer som erbjuder paketresor från Sverige till utlandet som har blivit insolventa och resenärer har fått ersättning från resegarantisystemet. Detta kan studeras på utfallet hos Kammarkollegiet. Pandemin bevisade också att just naturturismen som bransch har en extrem tøjbarhet - utifrån den uttalade småskaligheten - vilket i en sådan belastning som pandemin innebar är en stor fördel. Enmansföretag eller fåmansföretag kan töja sig själv under flera år och på så sätt undvika insolvens. Det säker sig själv, och är bevisat i pandemin, att risken att behöva använda en resegaranti i denna typ av bransch är oerhört liten.

Paketresor som erbjuds till utlandet är momsbefriade, till skillnad från svenska företag som utvecklar produkter för utländska eller svenska besökare. Den svenska staten får alltså ingen direkt inkomst till statskassan från dessa resenärerna (företagen betalar dock självklart bolagsskatt och arbetsgivaravgifter om de är registrerade i Sverige).

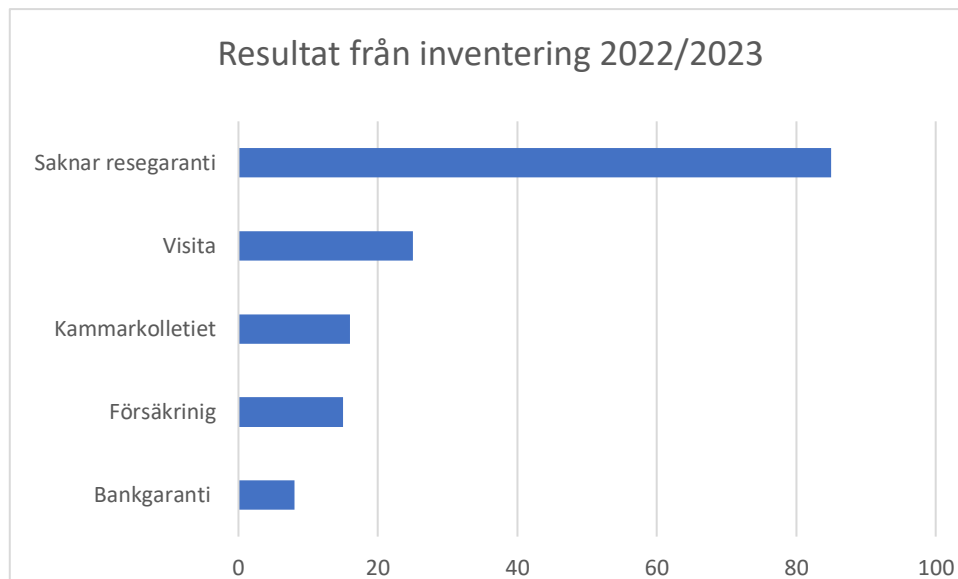
Paketresor som erbjuds inom Sverige är alla momspliktiga. Här får alltså den svenska staten en stor intäkt. I betänkandet på sidan 66 står att 337 miljarder kronor konsumerades av turister i Sverige under 2018. Det är en mycket viktig intäkt för Sverige och ses som en av de mest växande industrier där också arbetstillfällen skapas på många mindre orter i landet. Tyvärr kom covid och visade på sårbarheten, men det gäller i princip alla olika industrier, vilket tydligt visade sig under denna period. Samtidigt blomstrade flera mindre researrangörer som genom pandemin fick en helt ny målgrupp när svenskarna "stannade hemma".

Naturturismföretagen anser att förslaget inte alls tagit hänsyn till de olika spelplaner som utlandsresande och inrikesresande utgör. De olika företagstypernas relation till resegaranti som system borde utredas utifrån proportionalitetsprincipen. Eftersom resegarantisystemet idag till största delen utnyttjas av de företag som paketerar resor ut från Sverige och samtidigt är starkt begränsande för företag som arbetar med att paketera upplevelser inom Sverige tycker vi att man kan fråga sig om en fortsatt likställighet för dessa två företagstyper gentemot resegarantisystemet verkligen är rimligt i förhållande till de olägenheter som uppstår för de företag som utvecklar svensk turism inom Sveriges gränser.

Resegarantin idag är ett faktiskt och betydande hinder för utveckling av själva reseanledningen i svensk turism, som ju de facto är just naturturism för de allra flesta resenärer. Resegarantifrågor ses av många mindre researrangörer som tekniskt svårt och komplicerat. Resegarantin ses som jobbig att administrera. Resegarantierna kan påverka likviditeten för företaget. Och inte minst, är resegarantifrågan ett mycket stort mentalt hinder. Sammantaget gör detta att de flesta småföretagare i praktiken låter bli att utveckla sina företag för att slippa hamna i detta administrativa träsk. En undersökning som Naturturismföretagen genomförde 2022/2023 visar 57% av företagen inom naturturism idag helt saknar lösning för resegaranti (se figur 1.). En "enkel lösning på resegarantin" lyfts också ofta som en möjlighet på frågan kring "hur kan du öka din omsättning med 20%".

NATURTURISM FÖRETAGEN

Figur 1. Resultat från enkät till naturturismföretag under 2022/2023, NTF

Naturturismföretagen ser samlat mycket positivt på den ansatsen att förnya och utveckla regelverket kring resegarantier, och anser att det är insats som borde ha genomförts för många år sedan

Naturturismföretagens förslag på förändring till betänkandets förslag

- Naturturismföretagen vill att det inrättas två resegarantifonder. En fond för de arrangörer som betalar moms i Sverige, dvs ordnar paketresor inrikes och en fond för paketresor som inte betalar moms, dvs ordnar utrikes paketresor. Vilket belopp resegarantifonden för resor inom Sverige ska ha bör baseras sig på vilka belopp som utbetalats till insolventa företag i denna kategorien de senaste 10 åren utifrån den statistik som Kammarkollegiet har. Hur mycket respektive företag ska betala till denna fonden borde baseras på verkligt utfall, omsättning från föregående år – utifrån det belopp som fonden ska ha.

- Naturturismföretagen anser att de företag som omsätter mindre än 2 miljoner kronor helt ska undantas från regler om resegaranti. På så sätt får den småskaliga nätverksekonomi som naturturism på landsbygden utgör en kraftfull energiinjektion som samlat kan lyfta svensk landsbygd. 80% av naturturismföretagarna driver sin verksamhet på landsbygden, och ett tydligt upplägg som gynnar dessa små företag kommer att ge många positiva ringar på vattnet och en större ekonomisk hållbarhet i naturturismen som bransch

- Naturturismföretagen anser att om man undantar de företag som omsätter mindre än 2 miljoner kronor kan en individuell garanti i enlighet med betänkandet vara rimlig. Även denna individuella fond borde baseras på omsättning från föregående år så att både den gemensamma och individuella fonden beräknas på samma sätt.

NATURTURISM FÖRETAGEN

- Naturturismföretagen anser att staten under uppbyggnaden måste stå för garantin i fonden. Det är inte rimligt att företagen som trots allt drar in stora intäkter till staten helt ska bära uppbyggnaden av ett nytt system för resegarantin i Sverige, särskilt eftersom turismbranschen generellt fortfarande brottas med effekter från pandemin.

- Naturturismföretagen anser att inbetalningarna till fonden ska ske först från 1 januari 2025. De flesta företag i branschen som jobbar med internationell turism till Sverige har redan satt sina priser för 2024. Med den lösning som föreslås i betänkandet (start i juli 2024) kommer branschen som är fortsatt tyngd av pandemin få ännu sämre marginaler för 2024. Det enda rimliga är att låta 2024 löpa ut och inleda byggandet av fonden med företagsavgifter från 1 januari 2025. På så sätt kan företagen ta höjd för detta i sin prissättning till kund inför 2025.

För Naturturismföretagen

Linda Vismer
ordförande

Camilla Jönsson
Generalsekretare